

Владислав Струтинський
Марія Процюк

(Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича, Україна)

Гуманітарна складова транскордонного співробітництва України з сусідніми країнами – членами Європейського Союзу

Після здобуття Україною незалежності у 1991 році перед країною постало складне завдання – визначення основних напрямків своєї зовнішньої політики. На той час поряд зі східним (або російським) та євроатлантичним вона обрала перспективний європейський напрямок зовнішньої політики.

Відповідно до Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 2010 року, одним із основних завдань зовнішньої політики проголошувалося забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття у перспективі членства в Європейському Союзі.

Однак, незважаючи на це задеклароване нашою державою прагнення та ряд документів, що були підписані між сторонами (основними з яких є Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС та План дій «Україна – Європейський Союз», на які опираються сторони у своєму співробітництві), відносини України з Європейським Союзом не можемо назвати такими, що стрімко і послідовно розвиваються у напрямку швидкого набуття членства в ЄС.

Такий стан речей пояснюється сучасною досить суперечливою внутрішньополітичною ситуацією та до кінця не визначеними пріоритетами у зовнішній політиці офіційного Києва. Український політичний істеблішмент фактично поділений на два сегменти з точки зору визначення пріоритетів у зовнішній політиці. Враховуючи важливе стратегічне розташування України цим активно користуються її сусіди. Росія, використовуючи різноманітні методи, активно стимулює процес поступового входження нашої країни до Митного союзу.

ЄС також не може оминати увагою Україну, з якою дана міжнародна організація має спільний кордон завдяки чотирьом країнам – членам Європейського Союзу (а це Польща, Словаччина, Угорщина та Румунія), а, отже, і ряд спільних завдань і проблемних питань.

Оскільки Україна постійно декларує свої євроінтеграційні прагнення, однак зіштовхується з рядом суперечливих моментів і перешкод на цьому шляху, то її співпраця із сусідніми країнами – членами ЄС, з якими вона має спільний кордон, є одним із способів наблизитися до Європи і розвивати з нею комплексну співпрацю через різноманітні регіональні програми та спільні ініціативи між Україною і її європейськими сусідами. Саме тому тема нашої наукової розвідки є досить актуальною.

Вивченню проблеми співпраці України з країнами ЄС, зокрема, з безпосередніми сусідами нашої держави, приділяють увагу як українські дослідники, так і науковці з Росії, Румунії, Польщі, інших європейських країн.

Зокрема, досить значною є група політологів, істориків, юристів, які вивчають польсько-українські відносини. В цьому контексті варто згадати таких науковців, як Ю. Макар, В.Струтинський, А. Круглашов, В. Фісанов, В.Старик з України; Е.Клосек, К. Фелешко, М. Покшинська, В. Скібінський з Польщі. Проблеми українсько-румунської, українсько-угорської та українсько-словацької співпраці досліджують А. Гнидюк, Н. Луцишин, В. Мошняга, Ш. Пурич, Т. Татарчук та інші. Окремо варто виділити групу дослідників, які аналізують проблеми транскордонної співпраці між Україною, Польщею, Угорщиною, Словаччиною та Румунією. Це М. Долішній, В. Засадко, Є. Кіш, Б. Короп, Н. Лазар, Н. Ротар, І. Студенніков та інші.

Актуальність обраної теми та рівень її наукової розробки визначили мету дослідження. Вона полягає у висвітленні гуманітарної складової транскордонного співробітництва прикордонних областей України і країн, які входять до складу Євросоюзу та мають з Україною спільний кордон.

Поставлена мета зумовила вирішення наступних завдань:

- ✓ проаналізувати теоретичні засади регіоналізму та мультикультуризму і основні напрямки культурної політики європейських держав;
- ✓ розглянути культурну складову транскордонного співробітництва між Україною і сусідніми країнами – членами ЄС через призму проведення міжнародних фольклорних фестивалів загалом та фестивалю «Буковинські зустрічі» зокрема.

I. Регіоналізм і мультикультуралізм у теорії і практиці культурної політики європейських держав

В уніфікованій, універсалізованій, з елементами вестернізації Європі інтеграційні процеси, безперечно, повинні поєднуватися також із гармонійним розвитком багатонаціональних за своїм складом регіонів, що мають багатовікові традиції толерантності у стосунках між мешканцями, які їх населяють. Одними з таких регіонів є території на прикордонні України та її європейських держав-сусідів – Польщі, Угорщини, Словаччини і Румунії.

Як зазначає Президент Асамблеї європейських регіонів Люк Ван ден Бранде у передмові до *Декларації щодо регіоналізму у Європі* Асамблеї європейських регіонів, регіони є головними підвалинами демократії, опорою культурного різноманіття в Європі, головними партнерами в соціальному та культурному розвитку. Тому саме вони мають взяти на себе відповідальність у тих галузях, де в них є перевага: в економіці, культурі, захисті довкілля, в регіональному та загальнодержавному плануванні, науці тощо. Він також стверджує, що велика різноманітність регіонів обумовлює чималу кількість моделей і

структур, які визначають регіональний розвиток¹.

Зростання популярності та впливовості гасла „Європа регіонів” нато-мість гасла „Європа націй” стає однією з ознак необхідності змін фундамен-тальних основ організаційної побудови й стратегії внутрішнього розвитку Європейського Союзу. Тому проф. А. Круглашов переконаний, що регіона-льна інтеграція є важливим фактором, яка надає динамізму і особливого ко-лориту творенню Європи ХХІ століття².

Створенню політичних інститутів та об’єднанню економічного простору, як зазначає Т. Ковальчук, передувала саме спільна європейська культу-ра, яка формувала необхідну солідарність і ставала об’єднавчим чинником для європейців³. Тому саме європейська культура є фундаментом, який сти-мулює процес економічної та політичної інтеграції Європи, а почуття спіль-ної ідентичності європейців виступає мотивом такого об’єднання.

Навчитися жити разом – це насамперед знайти шляхи до консолідації нації. Посилаючись на відомого чеського дослідника Мирослава Гроха, В. Ткаченко вказує, що на процес консолідації впливають як об’єктивні пока-зники (економічні, політичні, мовні, культурні, релігійні, географічні, істо-ричні), так і їх суб’єктивні відображення в колективній свідомості⁴. На його думку, особливо важливими є три складові: 1) історична „пам’ять” про спіль-не минуле, що трактується як «доля» спільноти; 2) насиченість та інтенсив-ність мовних і культурних зв’язків; 3) соціальна рівність всіх членів групи, ор-ганізованих у громадянське суспільство⁵.

С. Хантінгтон у своїй праці *Зіткнення цивілізацій* висловлює думку про те, що народи й країни схожих культур зближуються, а народи й країни різ-них культур розходяться⁶. Саме тому перед Європейським Союзом постає питання про принципи спільної культурної політики.

Культурна політика, на думку С. Дрожжиної, – це „процес надання умов та регулювання з боку суспільства, держави, інших суб’єктів культурно-го життя відносин, процесів, що складають, характеризують, реалізують ку-льтуру на сучасному етапі розвитку певної людської спільності”⁷.

Чимало політичних інститутів, організацій Європи активно підтри-

¹ Декларація щодо регіоналізму в Європі. Асамблея європейських регіонів [Odczytano 15.04.2013 r.]. Режим доступу: http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/DeclarationRegionalism/.dam/110n/ua/DR_UKRAINE%5B1%5D.pdf.

² А.М. Круглашов, Від «Європи націй» до «Європи регіонів», „Політика і час”, № 10 (2003), s. 69.

³ Т. Ковальчук, Особливості формування єдиного культурного простору об’єднаної Єв-ропи, „Віче. Журнал Верховної Ради України”, <http://www.viche.info/journal/1300/> [15.04.2013 r.].

⁴ В. Ткаченко, Криза мультикультуралізму, „День”, № 126, 21 липня 2011.

⁵ Там же.

⁶ С. Хантінгтон, *Столкновение цивилизаций*, [w:] М.: Изд. группа «АСТ», 2005, s. 263.

⁷ С.В. Дрожжина, *Культурна політика демократичного суспільства в контексті муль-тикультуралізму*, http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/gum/2008_2/2%20.pdf [25.04.2013 r.].

мують політику мовного, культурного й етнічного різноманіття, сприяють захисту прав і свобод національних меншин. Вони (політичні інститути й організації Європи), на думку Я.Лебедевої, доводять, що тільки в такий спосіб можна побудувати плюралістичне та дійсно демократичне суспільство об'єднаної Європи⁸. Автор констатує, що й інститути Європейського Союзу, і Рада Європи, й ОБСЄ, і ЮНЕСКО, ухваливши за останні декілька років низку резолюцій на користь культурного різноманіття, мовного плюралізму і розвитку навчання на мовах меншин, мають на меті спільне завдання, яке можна висловити гаслом „Єдність у різноманітті”⁹.

Наднаціональний інтеграційний процес, формально відкидаючи етнокультурний принцип політичної організації, об'єктивно сприяє розвитку регіоналістської самосвідомості й активізації націоналізму етнічних меншин. За цих умов широку підтримку отримала ідея федеративної „Європи народів” (за Я.В. Лебедевою), що структурується за етнокультурним принципом. Це найбільш повною мірою відповідає прагненням меншин, які компактно проживають на цій території¹⁰.

За твердженням Т.Ковальчук, у 1995 році Європейське співтовариство культури проголосило, що усі мають право брати участь у взаємному обміні цінностями, й усі зобов'язані сприймати цінності, які первісно не були їхніми власними цінностями¹¹. Тобто європейська інтеграція розширила не лише культурні досягнення, а й простір культурних можливостей, свободи вибору цінностей та ідеалів.

Провідні політики вказують на дві причини зростання культурного різноманіття за останні десятиліття у зв'язку з новими хвилями імміграції. По-перше, більшість із тих, хто прибули до Європи в останні десятиліття, та їхні нащадки нікуди звідси не виїдуть. Більшість з них дотримується культури своїх рідних країн. Таке різноманіття культур, безумовно, може сприяти розвитку творчого потенціалу, якого Європа потребує як ніколи раніше. По-друге, населення Європи старіє, і через те зростає потреба в іммігрантах¹². А тому Йошка Фішер, Емма Боніно, Тімоті Гартон Еш та інші політики переконані, що культурне різноманіття (мультикультуралізм) – це доля Європи, і для побудови такої Європи, яка не уникатиме різноманіття, а крокуватиме назустріч «множинній ідентичності», запропонували 17 керівних принципів¹³. Основними з них є такі:

⁸ Я.В. Лебедева, *Інституційно-правова основа розбудови європейського мультикультурного простору*, <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2010-34/doc/4/11.pdf> [25.04.2013 р.]

⁹ Там же.

¹⁰ Там же.

¹¹ Т. Ковальчук, *Особливості формування єдиного культурного простору об'єднаної Європи*, „Віче. Журнал Верховної Ради України”, <http://www.viche.info/journal/1300/> [25.04.2013 р.]

¹² Й. Фішер, Е. Боніно, Т. Г. Еш та інші, *Жити разом у Європі в XXI столітті: мінімум примусу, максимум переконання*, „День”, № 78, 11 травня 2011.

¹³ Там же.

- ✓ повинна бути угода про дотримання законів, а також про те, що таке закон і як його можна змінити;
- ✓ жодна особа і жодна група не може розраховувати на звільнення від дотримання цих законів у силу своїх культурних особливостей;
- ✓ основоположний принцип демократії: ті, на кого розповсюджується цей закон, повинні мати право голосу;
- ✓ право на громадянство повинно бути визначене критеріями, які однаково застосовуються для всіх;
- ✓ після надання громадянства права та обов'язки, які з нього випливають, повинні бути рівними для всіх;
- ✓ рівні права чоловіків та жінок не можуть заперечуватися або ігноруватися у демократичному суспільстві;
- ✓ держава повинна застосовувати закон однаково для всіх (більшості чи меншості, іноземця чи громадянина, резидента чи нерезидента);
- ✓ ніхто не повинен відмовлятися від своєї віри, культури та ідентичності. Жодна інша релігія не повинна розглядатися апріорі несумісною з європейськими цінностями;
- ✓ всі люди мають право на захист з боку закону;
- ✓ окрім юридичної, повинна існувати соціально-економічна рівність;
- ✓ мінімум примусу, максимум переконання¹⁴.

Мультикультуралізм, який розуміється не тільки як терпимість стосовно культурного розмаїття, але і як вимога законодавчого визнання прав расових, релігійних і культурних груп, чимало філософів, політологів, правознавців вважають одним із шляхів подолання напруги в полікультурних країнах та варіантів активізації процесу демократизації¹⁵.

За визначенням Ж. Пелабе, мультикультуралізм – це політика, спрямована на розвиток і збереження у окремії країні та у світі загалом культурних відмінностей, а також теорія чи ідеологія, на яку спирається така політика. На думку автора, важливою відмінністю від політичного лібералізму є визнання мультикультуралізмом прав за етнічними і культурними групами надання можливості керувати навчанням своїх представників, висловлювати політичну оцінку тощо¹⁶. Мультикультуралізм протиставляється концепції «плавильного казана» (англ. melting pot), що передбачає злиття усіх культур в одну. В якості ілюстрації цього можна згадати Канаду, де культивується мультикультуралізм, а також Сполучені Штати, де традиційно проголошується

¹⁴ «Living Together»: Combining diversity and freedom in 21st-century – The Group of Eminent Persons presents its report, „Council of Europe”, <http://human-rights-convention.org/2011/05/11/living-together-combining-diversity-and-freedom-in-21st-century-the-group-of-eminent-persons-presents-its-report/> [23.04.2013 r.].

¹⁵ С.В. Дрожжина Мультикультуралізм: теоретичні та практичні аспекти, http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pome/2008_3/PDF/Drozzhina.pdf, [25.04.2013 r.].

¹⁶ Ж. Пелабе, *Європейська ідентичність ґрунтується на різноманітті й взаємозбагачення культур*, „Є». Сучасний культурний формат”, <http://book-ye.com.ua/reviews/zhani-pelabe-evropejska-identychnist-hruntujetsya-na-riznomanitti-jvzajemobahachenni-kultur/> [26.04.2013 r.].

концепція „плавильного казана”.

У свою чергу С.Дрожжина визначає мультикультуралізм як „стан, процеси, погляди, політику культурно неоднорідного суспільства, орієнтовані на свободу вираження культурного досвіду, визнання культурного різноманіття; культурний, політичний, ідеологічний, релігійний плюралізм, визнання прав меншин як на суспільному, так і на державному рівні”¹⁷.

В останні роки укріпився альтернативний погляд на Європу, який може бути описаний як „наднаціональний мультикультуралізм”. Замість традиційних однорідних держав така Європа прагне стати „співтовариством різноманіття”. Терпимість стає кардинальною європейською добродією, і характеристика ЄС як об’єднання з федеральним законом, але без федерального державного утворення, розглядається як його сильний, а не слабкий бік. Провідники ідеї наднаціонального мультикультуралізму, таким чином, відкидають федеральну демократію. У кращому разі вони вірять у здійснення так званої „demoi-crasu” – правління не одного народу („demos”), але багатьох народів („demoi”), які прагнуть до збереження свого різноманіття¹⁸.

Європейський Союз зараз – це не лише політичне утворення. Він став ще й культурним проектом. Одна з проблем, яка постала перед новою спільнотою – це питання об’єднання різних ідентичностей. Концепція мультикультуралізму передбачає вироблення єдиної «європейської ідентичності», яка би ґрунтувалася на інтеграції та взаємозбагаченні різних культур. Але часто при визначенні європейськості з’являється острах гомогенізації (в перекладі з грецької – однорідності), тоді як насправді різноманіття є однією з неодмінних рис цієї нової ідентичності¹⁹.

У сучасній Європі мультикультуралізм стосується насамперед залучення у її культурне поле елементів культур іммігрантів з „країн третього світу”²⁰. І саме цей момент спричинив пошук спільних підходів до політики культурного різноманіття на рівні ЄС, які втілюються в життя за допомогою діяльності міжнародних структур, як-от ЮНЕСКО, ОБСЄ та новоствореного структурного підрозділу Європейської Комісії – Генерального Директорату з питань освіти й культури, а також Верховного комісара з питань національних меншин. Ці структури акцентують увагу на важливості утвердження і захисту культурної ідентичності й усвідомлюють необхідність

¹⁷ С.В. Дрожжина, *Культурна політика демократичного суспільства в контексті мультикультуралізму*,

http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/gum/2008_2/2%20.pdf
[25.04.2013 р.].

¹⁸ Я.В. Лебедева, *Інституційно-правова основа розбудови європейського мультикультурного простору*, <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putr/2010-34/doc/4/11.pdf> [25.04.2013 р.].

¹⁹ Ж. Пелабе, *Європейська ідентичність ґрунтується на різноманітті й взаємозбагачення культур, «Є»*. Сучасний культурний формат”, http://book-ye.com.ua/reviews/zhani_pelabe-evropejska-identychnist-hruntujetsya-na-riznomanitti-j-vzajemobahachenni-kultur/ [26.04.2013 р.].

²⁰ Tamże.

вжиття заходів, націлених на вирішення проблем культурного розвитку і збереження різноманіття культур.

Визначаючи „ідентичність” та „толерантність” основними поняттями мультикультуралізму, С.В. Дрожжина стверджує, що головна роль у вихованні, формуванні сучасної ідентичності та толерантності належить саме демократичній культурній політиці, однак не всі і не завжди нею задоволені²¹.

Однак, на нашу думку, навіть така, здавалося б, важлива справа, як політика мультикультуралізму, є далеко не ідеальною, а тому зазнає жорсткої критики. Прикладом цього може слугувати:

- ✓ високий рівень підтримки партій, які виступають проти сприяння імміграції та інтеграції;
- ✓ поширення неонацистських, расистських і соціал-націоналістичних угруповань;
- ✓ відкрите питання про депортацію циган, через яких начебто зростає рівень злочинності;
- ✓ питання про доцільність існування відкритих кордонів;
- ✓ боязнь масового проникнення ісламу та його загрози національній ідентичності.

Дехто з європейців вважає, що всі ці питання пов'язані саме з політикою мультикультуралізму, яка провадиться в Союзі²². І провадиться проваль-но, про що свідчать слова канцлера ФРН Ангели Меркель, прем'єр-міністра Великобританії Девіда Кемерона та недавнього президента Франції Ніколя Саркозі. Останній заявив: „Правда в тому, що ми в усіх наших демократичних спільнотах занадто сильно стурбовані ідентичністю тих, хто приїжджає, і недостатньо – ідентичністю тих, хто їх приймає”²³.

Однак на противагу цьому яскравим прикладом успішності політики мультикультуралізму на теренах Європи є проведення численних міжнародних фольклорних фестивалів, про що йтиметься далі.

Таким чином, багатонаціональні регіони сьогодні – це є однією з основних підвалин демократії та опора культурного різноманіття у Європі. А території на прикордонні України та її європейських держав-сусідів є саме такими. Адже між ними присутня історична «пам'ять» про спільне минуле, а також інтенсивні мовні, культурні зв'язки. З метою збереження такої ситуації держава повинна провадити виважену політику мультикультуралізму, яка має на меті збереження культурних відмінностей одночасно з їх мирним співжиттям у межах поліетнічної національної держави.

²¹ С.В. Дрожжина, *Культурна політика демократичного суспільства в контексті мультикультуралізму*, http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/gum/2008_2/2%20.pdf [25.04.2013 р.].

²² *Провал політики мультикультуралізму у Європі сприяє поширенню праворадикальних сил*, „Тиждень”, <http://tyzhden.ua/News/27109> [28.04.2013 р.].

²³ *Услід за Меркель і Кемероном про провал політики мультикультуралізму заявив Саркозі*, „Тиждень”, <http://tyzhden.ua/News/16908> [29.04.2013 р.].

II. Міжнародні фольклорні фестивалі на території України та її європейських держав-сусідів.

Як ми вже зауважили, сьогодні у Європі загалом, та у її Центральньо-Східному регіоні зокрема, активно пропагуються ідеї політики мультикультуралізму та толерантного ставлення до інших традицій та культурних надбань. І територія України та її європейських держав-сусідів – Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії – пряме цьому підтвердження.

Одним з прикладів успішності політики мультикультуралізму є проведення численних міжнародних фольклорних фестивалів. У деяких з них безпосередню участь бере й Україна. Їх мета – популяризація самобутніх культурних традицій і звичаїв, зокрема, у країнах Центрально-Східної Європи.

Одним з таких фестивалів є Міжнародний гуцульський фестиваль, започаткований товариством «Гуцульщина» ще у 1990 році задля відродження та примноження матеріальної і духовної гуцульської культури, місцевих традицій та обрядів. У рамках фестивалю проводяться також науково-практичні конференції, симпозіуми, спортивні та молодіжні заходи. Фестиваль проходить на етнотериторії Гуцульщина (частини Івано-Франківської, Закарпатської, Чернівецької областей). Зокрема, на Міжнародний гуцульський фестиваль влітку 2011 року прибули делегати з 10 країн світу та понад 12 областей України, а це понад 1700 учасників з України, Польщі, Словаччини, Канади, США, Румунії, Хорватії, Молдови, Естонії, Росії та інших країн світу²⁴.

Міжнародний фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини цьогогоріч проходитьиме вже 48-ий раз, адже започаткований він був у 1965 році з метою підтримки і розвитку фольклорних співацьких колективів, популяризації автентичної народної пісенної культури русинів-українців Словаччини. У фестивалі беруть участь переважно представники України, Польщі та Словаччини²⁵.

Знову ж таки у Словаччині, а саме – у селі Янік, відбувається Міжнародний фестиваль вертепів за участю фольклорних колективів з України, Румунії, Словаччини та Угорщини. Незважаючи на те, що фестиваль зародився лише на початку XXI століття, до цього часу він є чи не єдиним міжнародним заходом, що несе позитивну різдвяну атмосферу. В ході фестивалю подій представники різних країн зображають традиційний вертеп з елементами усної народної творчості, що поєднує різдвяну драму й сатирично-побутову інтермедію²⁶.

Ще один фестиваль – української культури в Польщі – відбувається раз на кілька років у різних містах Польщі. Його було започатковано Об'єднанням українців у Польщі у 1967 році з метою популяризації україн-

²⁴ Міжнародний гуцульський фестиваль, „Kosiv Art. Original Ukrainian”, http://www.kosivart.com/index.cfm/fuseaction/hutsul_festival.main/ [30.03.2013 r.].

²⁵ Закарпаття он-лайн, <http://zakarpattya.net.ua/> [20.03.2013 r.].

²⁶ Там же.

ської культури на теренах Польщі шляхом участі у ньому українських аматорських колективів з України та інших держав. Цей фестиваль є найбільшою культурною подією, яку проводить українська національна меншина Польщі. У 2011 році фестиваль відбувся на початку липня у місті Кошалін неподалік узбережжя Балтійського моря²⁷.

Досить цікавим у цьому плані є міжнародний фестиваль етномузики на возах „Перекотиполе” – єдиний фестиваль в Україні, де козацький віз застосовується водночас і як засіб пересування, і як виставковий майданчик. У фестивалі беруть участь молодіжні українські, російські, польські гурти, а також окремі виконавці автентичного фольклору.

Окрім вищезазначених, до числа міжнародних фольклорних фестивалів на теренах Центрально-Східної Європи можна віднести Міжнародний фестиваль румунського, угорського, словацького самодіяльного мистецтва, Фестиваль гуцульської культури „Слов'янська Атлантида”, що проходить у Польщі, Фестиваль української та польської культури „Пирятин – Fest”, Міжнародний фестиваль духовної музики у Словаччині та багато інших.

У даному контексті варто згадати і про Міжнародний фольклорний фестиваль „Буковинські зустрічі”, який, мабуть, є найяскравішим прикладом наявності європейського культурного різноманіття в даному регіоні.

Якщо говорити про Буковину, де, власне, і знаходимо витоки цього фестивалю, то, як зазначає у своїх дослідженнях В.Струтинський, у багатонаціональних регіонах такого типу традиції є синтезом багатьох національних культур і формуються протягом століть. У підсумку вони стають регіональним надбанням всього населення, в тому числі й титульних націй²⁸.

Буковину й справді здавна населяли представники різних національностей. Її автохтонами прийнято вважати українців і румунів. Проте протягом століть міграційні процеси привели сюди німців, поляків, євреїв та представників багатьох інших народів. За свою багатовікову історію Буковина неодноразово міняла господарів. Кожна епоха під володінням щораз іншої держави накладала відбиток на характер стосунків між етносами, що населяли Буковину. Заради об'єктивності слід зазначити, що за часів Австро-Угорської імперії лояльність Габсбургів до жителів не лише Буковини, але й інших частин своєї імперії, створювала отой феномен толерантності між народами, які тут проживали²⁹. Історично склалося так (ще з австрійської доби), що національні громади мали свої чисельні громадські організації – осві-

²⁷ Фестиваль української культури. Кошалін – 2011, <http://festiwal.ukraina.com.pl/program-xx-festiwalu-ua/2011-06-18-17-17-10> [27.04.2013 r.].

²⁸ В. Струтинський, *Буковинська полікультурність та толерантність: історичний анахронізм, ідеалістична мрія професора Казімежа Фелешка чи дієвий приклад?* [w:] *Bukowina. Tradycje i współczesność*, Pila – Czerniowce – Suczawa 2006, s. 57.

²⁹ Ю. Макар, *Полікультурність Буковини: характерна риса міжнаціонального спілкування*, [w:] *Bukowina. Tradycje i współczesność...*, s. 76.

тні, культурологічні, молодіжні, спортивні, професійні тощо. Згодом їх діяльність гуртувалася у відповідних Народних домах³⁰.

Як зазначає В.Старик, мешканці краю і справді усвідомлювали себе передусім буковинцями, а вже потім українцями, румунами, поляками, євреями, німцями і т.д. „Буковинізм” замістив автохтонів станом на 1774 рік (русинів та молдован) на автохтонів станом на 1940 рік (українців, румунів, німців, поляків, євреїв, вірменів, липованів), розглядаючи національно-культурні надбання кожної з цих підспільнот як загальну цінність для всієї буковинської спільноти³¹.

Феномен буковинського полікультурності є багатограним явищем, і проявляється також в такому явищі, як мовна інтерференція³², що означає відхід від норми в розумінні послуговування більш ніж однією мовою. З приводу цього проф. К.Фелешко казав, що цей процес супроводжувався ширшою уніфікацією лексики, характерною для всіх мов, які вживалися на Буковині³³. Отже, відбувалося „подорожування” слів з мови в мову.

В умовах відірваності від історичних батьківщин та відсутності стабільного культурного центру національні меншини на рівні підсвідомості намагалися зберегти ідентичність. Але, як зазначає дослідниця Г. Красовська, в умовах мультикультуралізму антиномія „свій – чужий” втрачає виразне протиставлення та глобальне значення і переноситься на регіональний рівень культурного пограниччя, де все більше значення набувають категорії „свійськості” та „тутешності”. Відбувається адаптація до атмосфери постійного зіткнення культур, що з часом переростає у міжкультурний діалог³⁴.

Однак з плином часу та неодноразовою зміною влади багатонаціональне населення краю не завжди відчувало толерантність по відношенню до себе. Тільки здобуття незалежності Україною і Румунією – тобто і Південною, і Північною Буковиною – у 90-х рр. ХХ ст. уможливило відродження культурного руху національних громад, соціально-культурного і релігійного життя меншин на Буковині. Але те, що руйнувалося і занедбувалося протягом понад 50 років за часів СРСР, неможливо повністю відновити за короткий час³⁵.

³⁰ В. Струтинський, *Буковинська полікультурність та толерантність: історичний анахронізм, ідеалістична мрія професора Казімежа Фелешка чи дієвий приклад?* [w:] *Bukowina. Tradycje i współczesność...*, s. 54.

³¹ В. Старик, *Від Сараєва до Парижа. Буковинський interregnum 1914–1921 рр.*, [w:] *Між націоналізмом і толерантністю*, Чернівці – Прут 2009, s. 184.

³² K. Feleszko, *Bukowina. Mija miłość*, Warszawa 2002, s. 130.

³³ K. Feleszko, *Integracja językowa Polaków bukowinских*, [w:] *Bukowina. Wspólnota kultur i języków*, red. K. Feleszko i Jerzy Molas, Warszawa 1992, s. 67-73.

³⁴ Г. Красовська, О. Сухомлинов, *Буковина як пограниччя культур (в контексті інтеграційних процесів в Європі)*, [w:] *Bliżej siebie. Rumuni i Polacy w Europie. Historia i dzień dzisiejszy – Mai aproape unii de altii. Romani si polonezi in Europa. Istorie si prezent*, Suceava 2006, s. 75.

³⁵ W. Skibinski, *Losy polaków z Bukowiny*, Zielona Góra 1998, s. 103; В. Струтинський, *Сучасні проблеми регіональної етнополітики: буковинські реалії*, [w:] *Етнічні взаємини на території Єврорегиону «Верхній Прут»*, s. 208.

Надалі хотілося б перемістити нашу увагу саме на територію Польщі, де буковинське середовище утворилося внаслідок повоєнної міграції польського населення з Буковини. Виїзд поляків з Буковини у літературі і документах визначається як „репатріація” та „рееміграція”. У зв’язку з поділом теренів Буковини між двома державами, виїзд польського населення, що мешкало тут, мав різний характер (мотиви виїзду), формальний аспект і перебіг. Виїзд з північної частини Буковини, включеної до СРСР, вважався репатріацією, натомість виїзд з південної частини Буковини (з Румунії) становив частину повоєнної рееміграції. До весни 1945 року на польських теренах, які мали бути включені до СРСР, послуговувалися терміном „евакуація”³⁶.

Рисою буковинського середовища в Польщі є його територіальне розпорошення. Ще одна риса – внутрішня диференціація. Ця неоднорідність пов’язана з характером буковинської Полонії, яка формувалася тривалий час³⁷. Власне в такому середовищі зародилася ідея створення заходу, який би об’єднував буковинців поза Буковиною задля збереження і передачі того неповторного колориту і феномену толерантності і багатокультурності один одному та наступним поколінням навіть за межами своєї малої батьківщини. Йдеться про Міжнародний фольклорний фестиваль „Буковинські зустрічі”.

Початок фестивалю дала буковинська діаспора, що проживає нині в Польщі. Буковинські поляки, особливо зі Сторожинецького району, опинилися в Польщі вже у повоєнний час. Тривалий період зв’язки з ними були обмежені. Лише з кінця 80-х – початку 90-х років вони стали безперешкодними і здійснюються як на родинному рівні, так і у формі різних масових заходів, найяскравішим з яких і є фестиваль „Буковинські зустрічі”³⁸.

Аматорський колектив „Ястров’яци” (Польща), який культивує буковинські традиції, підтриманий польськими емігрантами з Буковини, сформував ідею буковинського фольклорного фестивалю. Ініціаторами зустрічей буковинців з 1989 року стали виходець з Буковини, буковинський поляк Казімеж Фелешко (на жаль, нині покійний), який був професором слов’янської філології Варшавського університету, а також етнограф з будинку культури польського міста Піла Збігнев Ковальський.

Організатори фестивалю пояснили, що мотивом, яким вони керувалися, приступаючи до справ, послужив для них образ Буковини як цілісного багатонаціонального утвору, збудованого всіма етносами, що там проживали³⁹. Ідея бачення і представлення цього образу Буковини, бажання та можливість пропаганди розмаїття її фольклору дали початок „Буковинським зустрічам”, на початку невеличкому фестивалю⁴⁰. Душею зустрічей і на сьогодні залишається Збігнев Ковальський, виняткова людина, ініціатор, генератор та реалі-

³⁶ M. Pokrzyńska, *Bukowinczyzy w Polsce. Krotka charakterystyka środowiska*, [w:] *Bukowina. Tradycje i współczesność...*, s. 113.

³⁷ M. Pokrzyńska, *Bukowinczyzy w Polsce...*, s. 115.

³⁸ „Буковинські зустрічі”: *традиції толерантності*, Чернівці 2008, s. 44–48.

³⁹ Ю. Макар, «Буковинські зустрічі», „Буковинські зустрічі”, Альбом 2005, s. 24.

⁴⁰ Е. Клосек, *Країна, люди та світ цінностей*, „Буковинські зустрічі”, Альбом 2000, s.

затор заходів, направлених на популяризацію ідеї буковинської спільноти⁴¹. Навіть не будучи буковинцем, він надзвичайно глибоко пройнявся ідеєю об'єднання буковинців різних національностей за межами їхньої малої Батьківщини, і ось вже більше ніж 20 років є директором фестивалю.

Запропонована концепція фестивалю була успішно втілена в життя, і його відкриття відбулося в червні 1990 року у польському містечку Ястров'є, що коло Пили⁴². Щоправда, тоді участь у фестивалі взяло лише десять колективів, і сам фестиваль називався по-іншому – „Фестиваль фольклору Чадецьких гуралів”, однак саме ця подія стала першим кроком в побудові історії „Буковинських зустрічей”. Успішні презентації, неповторна атмосфера, відновлені контакти з цілими родинами і сусідами, спільні заботи до ранку – все це було не тільки найщирішим визнанням для Пільського Будинку Культури як організатора імпрези, а й запевненням у необхідності продовження проведення цього дійства⁴³.

Тоді ж було визначено і мету фестивалю, яка з роками розширювалася і доповнювалася, і нині вклучає в себе наступні моменти:

- 1) презентація багатства буковинської народної культури у її багатонаціональному вимірі. Перегляд колективів, які представляють спів, танці, музику, обряди та народні звичаї Буковини;
- 2) збереження буковинського фольклору на Буковині і серед її мігрантів у Польщі, Угорщині, Словаччині і Німеччині, для яких «Буковинські зустрічі» дають можливість безпосереднього контакту з Буковиною та її сучасними жителями;
- 3) стимулювання процесу творення свідомості буковинської регіональної спільноти, передусім молоді;
- 4) інтеграція буковинців через мистецькі презентації і безпосередні контакти учасників фестивалю;
- 5) пропагування регіональної та міжнародної співпраці в галузі культури;
- 6) зближення і ознайомлення європейських народів з феноменом буковинської багатокультурності та толерантності через колективи, що представляють буковинське середовище;
- 7) презентація національних буковинських цінностей, що проявляються між іншим в розумінні і пошануванні, а також толерантності у взаємному добросусідському співжитті етнічних груп;
- 8) пропагування Буковини як прикладу можливості гармонійного взаємопорозуміння і співпраці між етносами при збереженні власної культурної і національної ідентичності⁴⁴.

⁴¹ А. Бузінку, «Буковинські зустрічі», „Буковинські зустрічі”, Альбом 2006, s. 25.

⁴² W. Strutyński, *Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowinskie spotkania” – projekt romantyków czy wymóg współczesności?* [w:] Bukowina. Integracja społeczno-kulturowa na pograniczy, Warszawa – Wrocław – Zielona Góra – Piła 2010, s. 42.

⁴³ T. Tatarczuk, *Od spotkań bukowińskich do Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowinskie Spotkania”*, [w:] Bukowina. Integracja..., s. 13–22.

⁴⁴ 23 міжнародний фольклорний фестиваль «Буковинські зустрічі». Мета фестивалю,

А вже на другому фестивалі, який відбувався 30 травня – 2 червня 1991 року, з'явилося аж 13 колективів. Окрім семи колективів з Польщі до Ястров'я прибули три колективи з Румунії і три з України.

Два перші фестивалі, атмосфера зустрічі буковинців, підтримування контактів після завершення фестивалю і в Польщі, і в інших державах, передусім на Буковині (в Україні і в Румунії) показали, що, незважаючи на плин часу і зміни, які відбулися у Східній Європі, буковинська традиція відкритості і толерантності й надалі знаходить своїх послідовників та прихильників. Саме тому організатори вирішили надати фестивалю нової форми⁴⁵.

З кожним роком фестиваль набирив розмаху і розширював свою географію. У 1996 році у багатоетнічний пейзаж фестивалю вписалися колективи зі Словаччини, де також мешкає буковинська спільнота. У цьому ж році було презентовано гімн «Буковинських зустрічей», що надало фестивалю більшої серйозності і глибини⁴⁶.

У 1997 році буковинський фольклор презентували вже 22 колективи з семи країн Європи: три румунські, шість українських, словацький, угорський, німецький і польський колектив зі Словенії, а також дев'ять колективів з Польщі⁴⁷. У 1998 році до великої фестивальної родини приєдналися два колективи російських старовірів з Румунії.

У результаті „Буковинські зустрічі” отримали статус міжнародного фестивалю, а Ястров'є і Піла стали центрами презентації буковинського фольклору. Назва фестивалю підкреслює головне багатство Буковини – добросусідські відносини, основою для яких завжди були людина, толерантність, порозуміння і пошанування національних, культурних і релігійних відмінностей⁴⁸.

Всі наступні фестивалі відбувалися щорічно в Пилі, Ястров'ю і його околицях. Реалізація фестивалю в Польщі, візити організаторів і буковинських колективів з Польщі на Буковину показали, що повна презентація культурного феномену не може здійснюватися без «зустрічей» біля джерел. Тоді постало питання розширення формули фестивалю і перенесення його на Буковину. Сталося це у 1999 році і збіглося в часі з ювілейним, X фестивалем. Вперше по закінченню польської частини фестивалю „Буковинські зустрічі” рушили понад Прут і Серет. Презентації відбулися в Кимполунг Молдовенеск в Румунії та у Чернівцях в Україні. До речі, Чернівці ставали фестивальною столицею „Буковинських зустрічей” саме на день міста, і ці два урочисті свята, доповнюючи одне одного, створювали піднесено-неповторну атмосферу. Щоправда, у 2013 р. вже втретє поспіль українська частина фестивалю „Буко-

http://www.pdk.pila.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1450%3Aregulamin23ua&catid=121%3Abukowina23ua&Itemid=39 [29.04.2013 р.].

⁴⁵ T. Tatarczuk, *Od spotkan bukowinских do Miedzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie Spotkania”*, [w:] *Bukowina. Integracja...*, s. 13–22.

⁴⁶ „Буковинські зустрічі”, Альбом 1996.

⁴⁷ „Буковинські зустрічі”, Альбом 2007.

⁴⁸ T. Tatarczuk, *Od spotkan bukowinских do Miedzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie Spotkania”*, [w:] *Bukowina. Integracja...*, s. 13–22.

винські зустрічі” в Чернівцях буде проходити влітку, в липні, разом із Петрівським ярмарком, а далі фестивална хода рушить до Кимпулунг Молдовенеску (Румунія), Боньхаду (Угорщина), Турчанських Тепліц (Словачина).

Барто зазначити, що реалізація такого великого проекту як „Буковинські зустрічі” була б просто неможливою без підтримки місцевих влад. Проведення фестивалю було сміливим кроком, зважаючи на тогочасне соціально-економічне становище, перешкоди фінансового і бюрократичного характеру. Однак у липні 1999 року відбулася перша спроба формалізації контактів учасників фестивалю з двох держав – Польщі і Румунії, – коли було підписано порозуміння щодо організації Міжнародного фольклорного фестивалю „Буковинські зустрічі”. Згідно цієї домовленості 27–31 липня фестивал відбувся у серці Південної Буковини, а взяло в ньому участь 29 колективів – втричі більше, аніж у перших роках проведення фестивалю⁴⁹.

У 1999 році організатори також зустрілися в Чернівцях з симпатиками фестивалю. У результаті цього згідно усної домовленості, а також за підтримки управління культури Чернівецької обласної державної адміністрації та Чернівецької міської ради, 1 серпня у Чернівцях, столиці Буковини, відбулися перші фестивалні виступи. Таким чином фестивал нарешті повернувся до своєї одвічної батьківщини. Очевидно, що й в Україні не обійшлося без труднощів при організації фестивалю, часом певно й більших, аніж в Румунії. Проте, незважаючи на це, ланцюг «Буковинських зустрічей» замкнувся, а фестивал прибув на Буковину, аби стати тут традиційним святом.

Тоді ж було встановлено контакт з групою буковинських секлерів, що мешкають в угорському місті Боньхад. У 2000 році це місто стало офіційною четвертою ареною Міжнародного фольклорного фестивалю „Буковинські зустрічі”⁵⁰.

15 січня 2000 року у Чернівцях було підписано українсько-польсько-румунсько-угорську угоду, яка підтверджувала волю учасників „Буковинських зустрічей” продовжувати проведення фестивалю у формі багатонаціональної буковинської події.

Починаючи з 2000 року важливим кроком у формалізації контактів між партнерами, що організують фестивал, стало підписання щорічної „Угоди про організацію Міжнародного фольклорного фестивалю «Буковинські зустрічі». Ця угода визначила форму і концепцію фестивалю, його цілі, завдання, фінансові умови участі, права і обов’язки організаторів, чітко окреслює місця і дати проведення фестивалю в різних європейських країнах протягом року⁵¹.

Однак організатори продовжували працювати над розширенням географії фестивалю і пошуком буковинських спільнот за межами їх історичної батьківщини. Переселенців з Буковини було знайдено у словацькому місті

⁴⁹ T. Tatarczuk, *Od spotkań bukowskińskich do Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie Spotkania”*, [w:] *Bukowina. Integracja...*, s. 13–22.

⁵⁰ Там же.

⁵¹ Там же.

Турчанське Теплице. Від 2008 року Словаччина є повноправним співorganizатором фестивалю «Буковинські зустрічі», а фестивальна угода підписується вже п'ятьма державами⁵².

Таким чином, «Буковинські зустрічі» посіли виняткове місце серед міжнародних фольклорних фестивалів у Європі. З тих пір фестиваль став найбільшою європейською імпрезою, яка відбувається протягом року в п'яти державах, презентуючи фольклор одного регіону і об'єднуючи його мешканців⁵³.

Цікавою особливістю минулорічного XXIII фестивалю (а саме його частин у Ястров'ю та Пілі в Польщі, а також у Кимполунгу в Румунії) стало театралізоване дійство – інтернаціональне українсько-румунське весілля за участю колективів з цих країн. Завдяки цій постановці і глядачі, й учасники фестивалю мали змогу спостерігати самотність і автентичність весільних традицій двох народів, які збереглися донині і шануються на теренах Північної (української) та Південної (румунської) Буковини.

Фестивальні видовища, що відбуваються у п'яти країнах, мають неабиякі просторові можливості презентації повного спектру буковинського фольклору. У сучасному розумінні культури переважає думка про те, що фольклор, у тому числі й фольклорні фестивалі, презентують регіональні цінності.

Важливою складовою фестивалю є те, що під час його проведення раз на три роки відбувається наукова конференція. Її ідейним натхненником і науковим керівником був професор Казімеж Фелешко. Варто зазначити, що Казімеж Фелешко і Збігнев Ковальський запропонували європейцям науково-культурний проект, який на практиці демонструє усім, що можна досягнути за допомогою толерантного суспільства, маючи багатий культурний спадок. Перша з таких конференцій відбулася у 1991 році у Підгайцях під назвою «Буковина. Спільнота культур і мов». 1994 р., Ястров'є – «Буковина» – Європа в мініатюрі». 1996 р., Сейни – «Буковина. Бік діалогу», а також звернення «Прокламації до співтовариства багатонаціональних регіонів Центрально-Східної Європи». 1999 р., Ястров'є – «Буковина. Разом чи окремо?». 2006 р., Чернівці – «Буковина. Традиції і сучасність». 2010 р., Ястров'є – «Буковина. Соціально-культурна інтеграція на прикордонні»⁵⁴. У конференціях брали участь науковці з Польщі, України, Румунії, Угорщини, Словаччини, Німеччини.

Завдяки «Буковинським зустрічам» здійснюється співпраця між містами, в яких відбуваються зустрічі, не лише під час фестивалю. Наприклад, між Сучавою, містом Кимполунг Молдовенеск і Чернівцями реалізується проект транскордонної співпраці «Спільна культурна спадщина», елементом якого є фестиваль «Буковинські зустрічі».

⁵² «Буковинські зустрічі», Альбом 2008.

⁵³ «Буковинські зустрічі», Альбом 2008.

⁵⁴ W. Strutyński, *Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowinskie spotkania” – projekt romantyków czy wymóg współczesności?*, [w:] *Bukowina. Integracja...*, s. 41.

Феномен „Буковинських зустрічей” полягає також у тому, що вони об’єднують всіх колишніх і теперішніх мешканців Буковини та її шанувальників. Але вплив Фестивалу не обмежується виключно сценічними виступами творчих колективів⁵⁵, хоча й ці сценічні презентації також мають і „зовнішній”, і „внутрішній” бік – спільне буття людей, які належать до одного покоління, але водночас до різних національностей⁵⁶. „Буковинські зустрічі” – це великий організаційний захід, що має європейський вимір і авторитет. Фестиваль консолідує теперішніх і колишніх мешканців Буковини, сприяє усвідомленню приналежності до регіональної структури, робить можливим взаємне пізнання. Захід є своєрідною школою міжкультурного спілкування⁵⁷.

Досвід проведення фестивалю свідчить про те, що саме тут зникають будь-які стереотипи⁵⁸. Це зустрічі без кордонів, бо, окрім мовних і культурних розбіжностей, їх учасники інтегруються в єдину буковинську родину, яку об’єднує приналежність до спільної території, традицій і культури, історії і, головне, толерантність у спілкування між собою та представниками інших етносів. „Буковинські зустрічі” прищеплюють ген взаємоповаги, вчать відкритості до інших культур, а також спонукають до взаємопізнання. Вже майже 25-річна історія фестивалю засвідчує, що жодна культура тут не домінує, навпаки, будь-яка культура цього краю, взаємодіючи разом з іншими, створює органічний етнокультурний образ регіону.

„Буковинські зустрічі” дають унікальний шанс експонування найважливіших цінностей давнього суспільства буковинської землі: відкритість і толерантність, які слід використовувати у міжкультурному вихованні молодих європейців. Це фундаментальні цінності – наднаціональні і надрегіональні. Тобто можна стверджувати, що „Буковинські зустрічі” посідає виняткове місце серед міжнародних фольклорних фестивалів у Європі. Збігнев Ковальський, директор Міжнародного фольклорного фестивалю «Буковинські зустрічі», так охарактеризував цей захід: „Завдяки популяризації культури, дуже важливої складової міжлюдських стосунків, нам вдалося організувати престижний культурний захід, що пропагує пошану до інших і показує площину можливої інтеграції”⁵⁹.

Багато хто називає Буковину „Європою в мініатюрі”. І це дійсно так. Європа вже скільки віків намагається створити єдину європейську спільноту у всьому її різноманітті, а Буковинці створили на практиці цю „Європу в мініатюрі”.

Отже, різнопланові міжнародні фольклорні фестивалі, і про це особливо яскраво засвідчують „Буковинські зустрічі”, є важливим чинником позитивного впливу на розширення міжособистісних, міжетнічних, зрештою, міжнародних зв’язків між такими європейськими державами, як, передусім, Україна, Польща, Румунія, Угорщина та Словаччина. Невдовзі до нього може

⁵⁵ „Буковинські зустрічі”, Альбом 2002, s. 2.

⁵⁶ Там же, Альбом 2008, s. 7.

⁵⁷ Там же, Альбом 2010, s. 11.

⁵⁸ Там же, Альбом 2007, s. 7.

⁵⁹ Там же, Альбом 2011, s. 10.

приєднатися і Молдова. Ідея об'єднання буковинців різних національностей в такий спосіб виявилася надзвичайно успішною, а завдяки фестивалю, Буковина, її історія, традиції і особливий феномен полікультурності став відомим не тільки на всю Європу, але й на весь світ. „Буковинські зустрічі” – це форум для обміну творчістю, традиціями, культурою та національними особливостями, що відбувається щорічно, і від цього не стає менш цікавим. Міжнародний фольклорний фестиваль вносить різноманіття у європейську культуру, залишаючись її невід'ємною складовою частиною.

Таким чином, одним з напрямків транскордонного співробітництва між Україною, Польщею, Угорщиною, Словаччиною та Румунією є співпраця у сфері культури, адже прикордонні території цих держав, переважно багатонаціональні за своїм складом, потребують підвищеної уваги до себе з боку влади. Тому на державному рівні у цих країнах впроваджується політика мультикультуралізму, одним з проявів ефективності якої є проведення численних міжнародних фольклорних фестивалів, чи не найяскравішим з яких є фестиваль «Буковинські зустрічі», започаткований буковинськими поляками з метою інтеграції народів на ґрунті культурної спільності та спільного походження з Буковини.

Summary

The Humanitarian component of cross-bordering cooperation between Ukraine and its neighboring countries – EU members

Taking into consideration the geopolitical and geo-strategic importance of Ukraine in compliance with the European coordinate reference system, the authors of the proposed research perform a thorough analysis of the theoretical grounds of 'regionalism' and 'multiculturalism' concepts; highlight the role and importance of the cultural component in the cross-border cooperation between Ukraine and the EU members – Ukraine's Border States - Poland, Hungary, Slovakia and Romania. Noteworthy, Ukraine cooperates with these countries within the framework of cross-border European Neighborhood and Partnership Instrument, which is a financial mechanism for European neighborhood strategic policy "European Neighborhood Policy" and "Eastern Partnership". It is addressed to ENP partner countries including Ukraine and offers co-funding for promoting good governance and equitable social and economic development process. The focus revolves around the cultural cooperation, based on a policy of multiculturalism, as an indispensable part of the cross-border cooperation between Ukraine and the EU members – Ukraine's Border States. Of particular interest is the International Folklore Festival "Bukovyna meetings" which alongside with a number of various international folklore festivals, is a brilliant illustration of a fruitful multiculturalism policy. Furthermore, annually, one of the largest and longest-running festivals in Europe is gradually held in five countries – Poland, Ukraine, Romania, Hungary, Slovakia, and further also in Moldova. This unique festival aims at arranging a major international event, demonstrating a significant role of culture in the process of mutual understanding and enhancing economic cooperation between neighboring countries.